

För 200 år sedan var rosa krigets färg

Intervju med Ensemble Flatteries regissör Helena Collert

– Jag har en stark känsla av att grunden till de genusfrågor vi brottas med som vuxna formas på högstadiet. Då formas ju också vår sexualitet, samtidigt som man inte vill sticka ut, utan bara vara normal. Att vara sig själv blir med ens vad andra tycker att man ska vara, och det är ju precis vad genus handlar om; hur man får lov att vara och existera som vuxen, säger Helena Collert, som arbetat som skådespelare och regissör i drygt tjugo år och regisserat flera av Ensemble Flatteries musikproduktioner, som *Kanske på Svensktoppen 1328*, *Absolut Old Music* och *Barock Stå Upp*.

Hon har också en dotter som nyligen börjat sjuan.

Där tycker hon det är alldeles för mycket fokus på tjejerna, på hur de ska vara och vad de omges av. Killarna däremot förväntas spela fotboll, inte visa känslor och inte gråta.

– Varför är böj ett så starkt skällsord i dagens skola? Och varför kommer personal springande så fort en tjej knystar något om att ha blivit illa behandlad, medan killarna uppmuntras att reda upp det själva och slå tillbaka?

Detta har hon själv bevittnat då hon kommit för att hämta sina barn.

Det är slutet på november 2013 och Helena sitter på sitt kontor i Stockholm. Hittills har hennes arbete med den nya showen *Sex, Genus och Barock'n roll* mest präglats av ansökningar och förberedelser. Det är först helt nyligen som hon börjat jobba mer aktivt med manuset och vad som ska utgöra grunden till själva föreställningen.

– Den är inne i ett stadium där allt fortfarande är tillåtet och knäppa idéer får flöda. Jag skriver mig fram, det är så jag själv söker, sen händer det också väldigt mycket när vi alla möts och repar tillsammans, berättar hon och tillägger att de texter hon skriver nu fortfarande är rätt platta.

Frågor om sex och genus ska inte bara genomsyra föreställningen, utan hela produktionen, från låtval och innehåll till arbetet med ensemblen som sådan.

Målsättningen är att ha med 50 % kvinnliga tonsättare, men det är inte så lätt att hitta sådana från medeltiden. Dessutom har det visat sig att det på ett djupare plan, inte bara handlar om kvinnliga tonsättare, utan om att den manliga smaken ofta dominerar, både generellt och i ensemblen. I Flatterie är det till exempel grabbarna som står för de musikaliska arrangemangen, medan tjejerna ofta får en mer framträdande roll på scen.

– Det är ju för att Hans och Pelle skriver egen musik och gör ett så fantastiskt bra jobb, säger Helena. Men det innebär samtidigt att Mette och Anna-Carin gärna släpper den biten, och därmed också får betydligt mindre att säga till om när det gäller låtval och annat som har med musiken att göra.

I övrigt är konstellationen Anna-Carin Fogelqvist, Pelle Halvarsson, Hans Lundquist och Mette af Klint, som utgör Ensemble Flatterie, på många sätt en väldigt jämlik sådan. Två män och två kvinnor, som alla uttrycker sig musikaliskt med stor självkänsla och stark scennärvaro. De upptar lika stor plats på scen, är lika viktiga och tuffa, och gör vad de vill och gör bäst. Men det genusmässiga arbetet kommer med stor sannolikhet innebära att några av ensemblens mer cementerade roller och traditionella konstellationer på scen rubbas.

Magnus Ugglå och Michael Jackson är till exempel två artister som killarna är skeptiska till, men tjejerna gärna vill ha med i låtvalet. Om de kommer med eller inte återstår fortfarande att se.

– Och kanske kan Mette utgöra basen i någon låt? Eller cellon lyftas fram på scen? spånar Helena. Hon är också snabb med att påpeka att hon själv inte heller är befriad från några genusdoktriner. Det tog till exempel lång tid innan hon själv förstod att hon som regissör länge favoriserade de manliga skådespelarna, eftersom detta gav henne större handlingsutrymme.

Nästa gång Flatterie repar kommer genusforskaren Fanny Ambjörnsson att närvara. Hennes bok *Rosa: den farliga färgen* och några andra kända böcker inom genusområdet hör också till det tankegodt som ska lyftas in i föreställningen. Helena hoppas också få med sig en dansinstruktör och jobba mer aktivt med koreografin.

Som med alla Flatteries produktioner är det musiken som får stå i centrum. Idag består föreställningen av tio låtar från medeltiden och barocken inklusive mer aktuella pop- och rockhits som oftast korsas och mixas med varandra. Vad sägs om Hildegard von Bingen, nunnan som skrev liturgisk kyrkomusik på 1100-talet, och kultbandet The Velvet Underground i samma låt?

Just barocken är tacksam att lyfta fram, när man pratar om normalitet och ideal och hur de tenderar att förändras över tid, påpekar Helena. På 1600-talet var idealet plattbröstade kvinnor, medan männen skulle gå klädda som påfåglar, ha stora vader och målade läppar. För 200 år sedan var rosa krigets färg. Det enda som egentligen kvarstår är att män står över kvinnor, vilket är ett tema som strömmar fram och tillbaka, inte bara i tiden, utan också genom musiken.

Hon tänker se till att det blir en riktigt fartfylld show, med högt tempo, intensitet och snabba replikskiften. De ungdomar som ser showen ska inte kunna värja sig och förhoppningsvis också bli lite kittlade sexuellt.

– Vi tror vi är omgivna av sex, men den äkta sexualiteten har blivit tabu, och något äckligt. Aldrig har det varit så stigmatiserande att vara ung och inte sköta sin hygien ordentligt, eller råka lukta lite svett, i synnerhet om du är tjej.

Showen ska erbjuda ett alternativ till både den mer brutala porrens värld och reklamens sterila och avsexualiserade universum, lyfta fram en mer genuin sexualitet och visa ungdomar att den kan vara härlig också, utan att det, som Helena säger: behöver innebära att fyra medelålders musiker håller bröstet över dem.

Hon kommer att tänka på en rad ur en Stefan Sundström-låt, som behandlar den lite mer svettiga och skitiga kärleken, och nynnar: ”Jag tror på vridna lakan och borttappade kalsonger och kyssar i grått morgonljus och värmen i din mun”.

– Eleverna ska efter att ha sett showen gå ut och känna att de faktiskt kan göra vad som helst! Och om vi så bara nuddar vid att få dem att ifrågasätta dagens normalitet, så har vi kommit långt, avrundar hon.

Text: Marika Yamoun

© Maya Text & Translation